

Gyakorlati útmutató

a TE IS tréneri
és mentorpedagógusai
számára

Szerzők:
Simonné Goschi Gabriella
Prihoda Gábor

ISBN 978-615-80090-4-1

A MAGYAR DIÁKSPORT SZÖVETSÉG KIADVÁNYA

Gyakorlati útmutató

a TE IS tréneri
és mentorpedagógusai
számára

Szerzők:
Simonné Goschi Gabriella
Prihoda Gábor

Simonné Goschi Gabriella – Prihoda Gábor:

Gyakorlati útmutató a TE IS trénerrei és mentorpedagógusai számára

Javasolt hivatkozás: Simonné Goschi Gabriella – Prihoda Gábor (2014): *Gyakorlati útmutató a TE IS tréneri és mentorpedagógusai számára*. Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

A kiadásért felel: Balogh Gábor elnök

Szerkesztő: Téglásy György

Fotók: Egyed Péter (Lizzy Trade Kft.)

Arculat: Benedict & Helfer Kft.

Illusztrációk: Dynamo Kommunikáció Kft.

Tördelés és nyomdai munkák: Pátria Nyomda Zrt.

Fejlesztési igazgató: Pikó Zsuzsanna

Szakmai igazgató: dr. Molnár László

Ügyvezető igazgató: Rádics Balázs

ISBN 978-615-80090-4-1

© Magyar Diáksport Szövetség

A kiadvány akár részben, akár egészben történő sokszorosítása, fénymásolása, mindennemű egyéb felhasználása, terjesztése, digitalizált közzététele jogszabályokba ütközik, és csak a Magyar Diáksport Szövetség írásos engedélyével lehetséges.

Ez a kiadvány a TÁMOP-3.1.13-12-2013-0001 kódjelű kiemelt projekt keretében valósult meg.

Printed in Hungary

2014

MAGYAR DIÁKSPORT SZÖVETSÉG

1146 Budapest, Istvánmezei út 1–3.

E-mail: mdszok@mdsz.hu

Telefon: +36 1 273 3570

www.mdsz.hu

Bevezető	5
01. Előkészítő workshopok a régiós munkatársak, a trénerok, a mentorok és a szupervízorok részvételével	7
02. A mentorok és a trénerok közös TE IS Stratégiájának kialakítása	9
03. A trénerok és az igazgatók közös munkájának folyamata	11
04. A TE IS Csapat toborzása	13
05. A TE IS belső, iskolai kommunikációjának kialakítása	16
06. A TE IS Csapat csapatépítése	19
07. A TE IS Kuckó kialakítása	22
08. A TE IS Csapat első iskolai szintű kutatásának lebonyolítása	25
09. Az első TE IS aktivitás megtervezése és megvalósítása	28
10. A TE IS Csapat folyamatos fejlesztése, képzése és támogatása	31
11. A TE IS aktivitások és mozgásprogramok folyamatosságának biztosítása	34
12. Tematikus tréningek az iskola felnőtt szereplői számára	37
13. Belső hálózat kialakítása és fenntartása	40
14. Az iskola házirendjének újragondolása	42
15. A tudásmegosztás folyamatainak meghatározása	44
16. Külső kapcsolatok és külső hálózat megteremtése	46
17. A fenntarthatóság eszközeinek megteremtése	48
Zárszó	50

SIMONNÉ GOSCHI GABRIELLA

Fiatalon élsportoló voltam, mert imádtam kosarazni és olyan örömeket éltem át általa, amely röpített a pályán. A sportolás azonban siker, kudarc, kihívás, teljesítmény, szorongás, együttműködés, ráhangolódás és elfogadás is egyben. Sportolóként megtapasztaltam, tanárként és edzőként a gyerekek fejlesztésében tudatosan használtam, klinikai és sportpszichológusként pedig megértetem és klienseimnek megtanítottam, hogy milyen fontos területe a mozgás az életnek. Nem azért, mert csupa egészség, hanem azért, mert általa és vele az élet maga és annak legfontosabb elemei megtaníthatóvá, megtanulhatóvá és fejleszthetővé válnak.

A TE IS Programban nem csupán leírtuk, de végigéltük a versengő együttműködés, az élmény általi tanulás, a flow, az egymás megismerése és teljes körű valós elfogadása, a közös gondolkodás és a kreativitás minden inspirációját. A TE IS Program, számunkra alkotók számára is, maga volt az élmény, a kapcsolat és a tanulás.

Úgy érzem, két kisiskolás gyermek édesanyjaként, hogy fontos lenne, ha a pedagógusok kezébe olyan egységes eszközrendszer kerülne, aminek segítségével tudatosabban segíthetik és fejleszthetik a gyermekek bontakozó személyiségét játékos, észrevétlen formában, védett keretek között.

PRIHODA GÁBOR

Szociális munkásként, a család- és gyermekvédelem területén végzett szakmai munkám szinte minden mozzanata szorosan kapcsolódott az iskolák életéhez. Később tematikus iskolai programok, kutatás-fejlesztési és szervezetfejlesztési projektek részese voltam, miközben különböző management területeken képeztem magam tovább.

A felnőttek és a gyerekek világának kapcsolata, összefüggései, illetve ennek a viszonynak a szorossága a szakmai és a személyes életemet is meghatározzák. Az iskolai élet, a tanulás és a tanítás jobbá tételét éppen ezért a szereplők közösségében tartom megalapozhatónak.

A TE IS Program fejlesztésében a legizgalmasabb kihívást számomra az jelentette, hogy miként tudunk egyszerre odafigyelni az iskolában történő folyamatokra (tanítás, tanulás, nevelés, fejlesztés), valamint a gyerekek és a felnőttek egyéni, csoportos vagy közösségi érzéseire és értékeire.

Bevezető

Gyakorlati útmutatónkban a TE IS Kézikönyvben¹ megjelenített tizenhét folyamat leírását olyan elemekkel egészítjük ki, amelyek segítséget nyújthatnak a folyamatokon való végighaladásban, a felmerülő kérdések és problémák megválaszolásában, valamint ötletként, kiindulópontként szolgálhatnak a Kézikönyvben meghatá-

rozott tartalmak továbbgondolásához. Gyakorlati útmutatónk teljes egészében a TE IS Kézikönyv struktúrájához illeszkedik, főként ahhoz a négy tartalomhoz, alapvetéshez, amelyek – a Kézikönyvben szereplő ábrák szerint – a TE IS Kerék körforgásának részei. Gyakorlati útmutatónk fejezetenkénti kiindulópontjait is ezek az alapvetések határozzák meg.

¹ Simonné Goschi Gabriella – Prihoda Gábor (2014): *Elméleti kézikönyv a TE IS trénerrei és mentorpedagógusai számára*. Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Útmutatónk keretei nem teszik lehetővé, hogy az adott folyamat minden aspektusával foglalkozunk, ezért arra törekedtünk, hogy minden fejezetben a TE IS értékei és céljai szerinti legfontosabb összetevőt írjuk le vagy vessük föl. Mindazonáltal célunk volt az is, hogy a leírt gyakorlatot vagy ötletet úgy írjuk meg, hogy az lehetőleg lefedje mind a négy TE IS Kereket dinamizáló tartalmat. Útmutatónk minden részéhez több gyakorlati elemet gyűjtöttünk, ám a terjedelmi korlátok miatt csak egyet vagy kettőt mutatunk be, azokat, amelyek a leginkább lefedik a TE IS Program céljait, értékeit, szemléletét.

A gyakorlati elemek végiggondolása során mindig figyeltünk arra is, hogy élő helyzeteket jelenítsünk meg. A fejezetek összeállítása, végiggondolása során igyekeztünk felhasználni meglévő játéktárakat, jó gyakorlatokat, kipróbált eszközöket, ám ezeket a forrásokat főként gondolatébresztőnek használtuk. Az alábbiakban tehát nem játékokat, kötött programokat vagy kész eszközöket ajánlunk, hanem olyan összetett és soktényezős helyzeteket

mutatunk meg, amelyek reményeink szerint részei lehetnek a programban résztvevők közös alkotó tevékenységeinek, folyamatainak.

Gyakorlati útmutatónk nem helyettesíti az együttgondolkodást, a közös programtervezést és -alkotást, sőt, arra hivatott, hogy kezdeményezze, ösztönözze azokat. Az a célunk, hogy az Útmutató gondolatai, ötletei, szempontjai és a TE IS Módszertan² *Hogyan készítsünk játékot?* alfejezetében megjelenő sorvezető segítségével minden iskola, minden TE IS résztvevője képes legyen aktív és kreatív szereplőként irányítani vagy támogatni a TE IS Program folyamatait.

Ez az útmutató a TE IS Program felnőtt szakembereinek, elsősorban a TE IS mentorpedagógusoknak és a TE IS trénereknek szól. De – ahogyan a TE IS Program minden tartalma – megosztható a gyerekekkel is. Ahogy a TE IS kézikönyvek mindegyike, gyakorlati útmutatónk is arra szolgál, hogy a gyerekek és felnőttek közös gondolatainak termékenységéhez hozzájáruljon.

² Simonné Goschi Gabriella – Prihoda Gábor (szerk.) (2014): *A TE IS Program módszertana*. Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

01.

Előkészítő workshopok a régiós munkatársak, a trénerek, mentorok és a szupervízorok részvételével

TALÁLKOZÁS

SZEMÉLYES ÉS SZAKMAI ISMERKEDÉS

EGYÜTTMŰKÖDÉS

HÁLÓZATOSODÁS

A hhoz, hogy a TE IS Program iskolai be-
lépését megelőző workshop – amelyen
javaslatunk szerint a TE IS trénerek, a TE
IS mentorok, a program szupervízorai, valamint
a Magyar Diáksport Szövetség (MDSZ) régiós mun-
katársai vesznek részt – eredményes legyen, nem
feltétlenül szükséges meghatározott tematika.
Elégségesnek érezzük, ha a résztvevő szakembe-
rek törekednek arra, hogy a lehető legjobban meg-
ismerjék egymást akár szakmai, akár személyes

értelemben. Bár első látásra keretellennek tűnhet
egy ilyen találkozó, mégis azt kell látnunk, hogy
a program folyamatában (tempóját és lendületét te-
kintve) talán soha nem lesz alkalmasabb idő arra,
hogy az együttműködő szakemberek kötetlenül,
csak egymásra figyelve találkozzanak.

Ezért is tartjuk fontosnak a szóban forgó workshop-
ot a személyesség köre építeni. Egy szakmai prog-
ram megvalósítása során leginkább a résztvevők

szakmai szerepei érvényesülnek, például szakmai tudásuk, képzettségük, szakértői munkatapasztalataik. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a szakmai szerepek gyakran annyira erőssé tudnak válni, hogy nehezen tud átszűrődni rajtuk a személyiség és ezáltal a személyesség. Természetesen a szakmai szerepek nagyon fontosak, de legalább ennyire lényeges az is, hogy ne csupán szakemberként legyünk jelen a TE IS folyamataiban, hanem sajátos, egyéni vonásokkal, jellemzőkkel rendelkező emberként is.

A program részleteihez kapcsolódó témák, kérdések, javaslatok:

- Ki hogyan értelmezte a TE IS Program céljait? Hogyan hidalhatók át, kapcsolhatók össze az esetlegesen különböző értelmezések?
- Hogyan lehetne körvonalazni a TE IS Program lehetőségeit az érintett iskola tekintetében?
- Mi a legizgalmasabb lehetőség számunkra a TE IS Programban?
- Mi az, ami aggodalommal tölt el bennünket, ha a TE IS iskolai megvalósítására gondolunk?

A résztvevőkkel kapcsolatos kérdések és témák:

- Hogyan kerültem abba a szakmai szerepbe, amelyben vagyok (pedagógus, tréner, régiós szakmai menedzser, szupervízor)?
- Hogyan kapcsolódnak össze a személyes és a szakmai céljaim?
- Vannak-e olyan készségek, tudások bennem, amelyeket eddig még nem használtam, nem alkalmaztam a munkám során?
- Mikor érzem magam biztonságban, és mi az, ami általában elbizonytalanít?

A szakemberek együttműködését érintő témák:

- Mit jelent számomra az együttműködés?
- Miben hasonlítanak és miben különböznek a workshop résztvevői?
- Milyen mozgósítható külső kapcsolataink vannak?
- Hogyan tudnánk meghatározni a következő közös lépést?

Mindezek fényében álljon itt néhány olyan – szakmai és személyes jegyeket egyaránt viselő – javaslat, téma, kérdés, amelyeket megfontolásra érdemesnek tartunk a TE IS szakemberek első találkozásának témáiként.

A gyerekekkel való munkában nem csak pedagógiai vagy pszichológiai tudásunk érvényesül, hanem az egész lényünk, személyiségünk. A nevelésben és a pedagógiában, ahogyan más segítő, támogató és tanító szerepben, a személyiség egyúttal munkaeszköz is, amelyet nem csupán ápolni, fejleszteni szükséges, de tisztában kell lennünk annak a munkánk során jelentkező hatásaival is.

Mivel a TE IS folyamataiban – ahogyan ez a programot megelőző képzéseken, tréningeinken is megjelent – a személyesség alapérték, érdemes ezzel már a program legelején foglalkozni.

A szakemberek első találkozója abban is segítséget nyújthat, hogy a gyerekekkel való első találkozásra is rá tudjunk hangolódni, ám előtte végig kell gondolnunk, hogy miként tesszük meg az első, majd a következő lépéseket. Ebben segít a stratégiaalkotás.

02.

A mentorok és a trénerek közös TE IS Stratégiájának kialakítása

KÖZÖS MUNKA

BIZTONSÁG ÉS BIZTONSÁGTEREMTÉS

RUGALMASSÁG

FELKÉSZÜLÉS

A program iskolai megvalósításában és támogatásában részt vevő trénerek és mentorok a közös és iskolánként egyedi TE IS Stratégia megalkotásával indítják el a TE IS folyamatokat. A stratégiai tervezés azoknak az eszközöknek a megnevezését és alkalmazásra való előkészítését jelenti, amelyek által – azokat a meghatározott célok mellé rendelve – konkrét lépések és akciók sorozata válik láthatóvá. Ilyen eszközök-

ként ismerjük a környezeti elemzést, a kockázatok elemzését, a lépések ütemezését, az időintervallumok meghatározását, valamint a vízió és a küldetés meghatározását.

Programunk koncepciójában és módszertanában több olyan elemet határoztunk meg, amely a TE IS iskolai bevezetésének stratégiájához szorosan illeszkedik.³ Ugyanakkor azt is megfogalmaztuk,

³ Lásd a Koncepcióban a belépési pontokról szóló fejezetet, illetve a Módszertanban a *Belépés az iskolába* című fejezetet.